

MUCHOMOR

Amanita Muscaria to łacińska nazwa muchomora czerwonego, a w wersji nieco spolszczonej (*Amanita Muskaria*) to pseudonim artystyczny siostr Gabrieli i Moniki Muskała. Poproszona o rozszyfrowanie genezy tego pomysłu, Monika Muskała opowiedziała historię z mistyką w tle:

Kiedy przygotowywałyśmy się do publikacji „Podróży do Buenos Aires” w „Dialogu” w 2001 roku i do prapremiery w Łodzi, zastanawiałyśmy się, jak nazwać autorkę monodramu. Nie była nią ani tłumaczka Monika Muskała, ani aktorka Gabriela Muskała, tylko ta trzecia, czerpiąca z naszej energii siostrzanej, naszych odmiennych temperamentów, doświadczenia – u mnie bardziej literackiego, językowego, u Gabrysi scenicznego (to się w późniejszej pracy już zatarło). Nie chodziło o ukrywanie się, tylko o znalezienie nazwy dla naszego duetu, tak jak się wymyśla nazwę zespołu muzycznego. Akurat wtedy przygotowywałam eseje do albumu zdjęciowego Andreeasa (Horvatha, mojego męża) o Jakucji. Podczas kilkumiesięcznej podróży po Wschodniej Syberii spotykaliśmy tamtejszych szamanów. Sporo czytałam wtedy o halucynogennym muchomorze, który pomagał im wprowadzić się w stan mistycznego transu. Pisanie, w ogóle wszelka twórczość wymaga wprowadzenia się w odmienny stan świadomości (niekoniecznie przy pomocy substancji). Spodobala nam się łacińska nazwa 'amanita muscaria' – to przecież brzmi jak imię i nazwisko! I to południowoamerykańskie, więc jeszcze lepiej, bo pasowało do „Podróży do Buenos Aires”. Nie mówiąc o tym, że Muskaria brzmi trochę jak Muskała, to tylko różnica dwóch liter.

Gabriela i Monika Muskała, fot. archiwum prywatne

Jak wygląda pisanie w duecie? Rozpoczyna się od rozmów i wspólnego wymyślania świata opowieści, a potem przechodzi do etapu indywidualnej pracy – autorki posyłają sobie nawzajem fragmenty tekstu, poprawiają, przepisują. W tworzeniu dramatów, opartych na strukturze dialogowej, współpraca z partnerem jest dużym udogodnieniem. Tak, jak fakt, że siostry świetnie się rozumieją, mają podobną wrażliwość i poczucie humoru. Największą inspiracją jest dla nich

język, to on jest punktem wyjścia do charakterystyki postaci. Zaczynem bywa materiał dokumentalny – zapisy monologów, rozmów, słownych kalamburów, które pozwalają uchwycić specyficzny sposób mówienia. W procesie literackiej stylizacji te charakterystyczne cechy zostają dodatkowo wzmocnione, wyakcentowane. W wywiadzie dla ZAiKS-u Monika Muskała przyznała, że nie bez znaczenia są tu uwarunkowania genetyczne:

Językowe zabawy to nasz rodzinny sport. Nie umiemy normalnie mówić, opowiadać, zawsze bierzemy słowa pod włos, przekreślamy, układamy nieoczywiste frazy. Jesteśmy niejako z domu wyczulone na dowcip słowny. Nasza mama cudownie opowiada, ma niesamowitą zdolność obserwacji, to są gotowe teksty literackie. Mam nadzieję, że ta jej umiejętność wylawiania z magmy rzeczywistości mgieł i olśnień jest choć trochę dziedziczna.

W dorobku Amanity Muskarii są cztery utwory, z których każdy doczekał się teatralnej prapremiery. *Podróż do Buenos Aires* wyreżyserował w Teatrze im. Jaracza w Łodzi Marian Półtoranos (2001), inscenizacji *Daily Soup* w Teatrze Narodowym podjęła się Małgorzata Bogajewska (2007), *Cichą noc* wystawił Jan Buchwald w Teatrze im. Bogusławskiego w Kaliszu (2019) oraz Paweł Paszta w cyklu „Teatroteka” (2017), a *Tożsamość Wila* stała się reżyserskim debiutem Gabrieli Muskały w Teatrze Ludowym w Nowej Hucie (2017). Wszystkie sztuki rozgrywają się w mikrospołeczności – rodziny, dzielnicy miasta – i łączy je temat pamięci, upływu czasu (patrz: hasło „Wewnętrzny narrator”). Wnikliwym sympatykom Amanity Muskarii nie umknął zapewne motyw zegarowej tarczy i spadających z niej cyfr, który znalazł się na plakacie *Podróży do Buenos Aires*, zaprojektowanym przez Zbigniewa Koszałkowskiego.

Szesnaście lat później stał się elementem scenografii *Tożsamości Wila*, stworzonej przez Justynę Łagowską i został wpleciony w tekst sztuki, w czasie wizyty bohatera u psychologa:

PSYCHOLOG: Czy mógłby pan narysować zegar?

Wil rysuje tarczę i sypiące się z niej cyferki. Psycholog przygląda się.

PSYCHOLOG: Ciekawe...

WIL: Czas leci.

Tożsamość Wila Teatr Ludowy (2017)

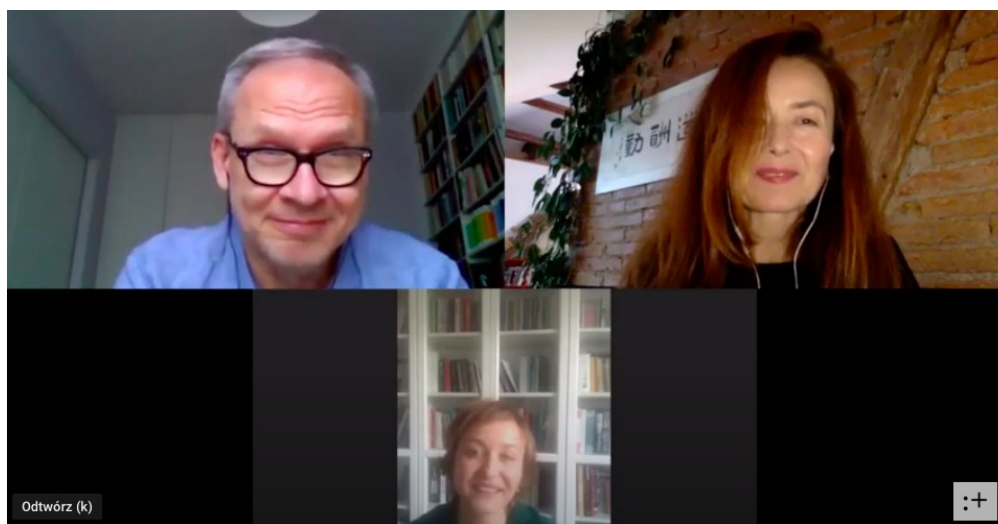
reż. Gabriela Muskała

Tadeusz Łomnicki w roli Wila

Fot. Greg Noo-Wak

W ramach konkursu stypendialnego DRAMATOPISANIE Amanita Muskaria pisze swoją piątą sztukę pod roboczym tytułem *Pasja według mieszkańców Hultajewa*. Dotyka ona problemu emigracji. W trakcie prób do przedstawienia pasyjnego, przygotowywanego przez mieszkańców wsi, pojawiają się uchodźcy. Co wyniknie z rozgrywki: chrześcijańskie wartości *versus* rzeczywistość? Po raz kolejny autorki wezmą pod lupę mikrospołeczność, ukążą obecne w niej postawy. Same wychowały się w niewielkiej miejscowości pod Kłodzkiem, więc ten klimat jest im bliski. „Na pewno to będzie nasza ulubiona forma, czyli tragicomedia, gdzie absurd pełni bardzo dużą rolę” – zdradziła Gabriela Muskała w rozmowie z pomysłodawcą DRAMATOPISANIA, Jackiem Kopcińskim, podczas ogłoszenia wyników konkursu.

Źródła:

Amanita Muskaria, hasło z Encyklopedii Teatru Polskiego,

<http://www.encyklopediateatru.pl/autorzy/3111/amanita-muskaria>, dostęp: 09.08.2020

Amanita Muskaria, *Tożsamość Wila*, tekst niepublikowany

Gabriela Muskała, Katarzyna Janków-Mazurkiewicz, *Życie nie jest problemem tylko starych ludzi*, „Gazeta Olsztyńska” nr 67, 20.03.2009

Monika Muskała, Joanna Biernacka-Płoska, *Bez formy rzeczywistość jest amebą*,

https://www.zaiksteatr.pl/502,196,miedzynarodowy_dzien_muzyki, dostęp: 08.08.2020

Rozmowa Jacka Kopcińskiego z Gabrielą i Moniką Muskałami: <https://www.youtube.com/watch?v=Vu-D0V6vFWw>, dostęp: 09.08.2020

Rozmowa Grzegorza Miśtała z Gabrielą i Moniką Muskałami: <https://ninateka.pl/film/daily-soup-wywiady-z-danuta-szaflarska-janem-englertem-i-amanita-muskaria>, dostęp: 09.08.2020

Opracowanie hasła: Kamila Łapicka